

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

De același autor:

Splendida cetate a celor o mie de sori

Și munții au ecou

Vânătorii de zmeie – roman grafic

KHALED HOSSEINI

VÂNĂTORII DE ZMEIE

**Traducere din limba engleză de
Mihaela S. Oprea-Aron**

NICULESCU

Valoarea timbrului literar este de 2% din prețul de vânzare și se adaugă acestuia. Sumele se virează la Uniunea Scriitorilor din România, cont nr. R044 RNCB 5101 0000 0171 0001, sucursala BCR Unirea.

Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României

© 2003 by TKR Publications, LLC

Titlu original: *The Kite Runner*, by Khaled Hosseini

Pentru ediția în limba română:

© Editura NICULESCU, 2017

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România

Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 312 97 83

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro

Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro

Comenzi telefonice: 0724 505 385, 021 312 97 82

Coperta: *Carmen Lucaci*

ISBN 978-973-748-587-8

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU.

Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial

OXFORD UNIVERSITY PRESS în România.

E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

*Lui Haris și Farah, noor a ochilor mei,
și tuturor copiilor din Afganistan*

I.

Decembrie 2001

La vârsta de 12 ani, într-o zi întunecată și rece din iarna lui 1975, am devenit ceea ce sunt azi. Țin minte momentul exact, cum stăteam ghemuit după un perete dărâmat, de chirpici și fixam cu privirea alea din apropierea golfuluțului înghețat. Se întâmpla cu mult timp în urmă, dar, așa cum am aflat din proprie experiență, e greșit ce se spune despre trecut, că poți să îl îngropi. Pentru că trecutul își face drum spre lumină cu ghearele. Privind în urmă, îmi dau seama că de douăzeci și șase de ani încoace scrutez alea aceea pustie.

Într-o zi din vara trecută m-a sunat prietenul meu, Rahim Khan, din Pakistan. M-a rugat să mă duc să-l văd. Stând în bucătărie, cu receptorul la ureche, am știut că nu era doar Rahim Khan pe fir. Era trecutul, cu păcatele mele neispășite. După ce am închis, m-am dus să fac o plimbare pe malul Lacului Spreckels, care mărginește partea de nord a Parcului Golden Gate. Soarele amiezii strălucea pe apă, acolo unde pluteau zeci de bărci miniaturale, purtate de o briză răcoroasă. M-am uitat apoi în sus și am zărit două zmeie roșii, cu cozi lungi, albastre, care se înălțau spre cer. Dansau pe deasupra copacilor din partea de vest a parcului, pe deasupra morilor de vânt, plutind

alături ca doi ochi care priveau în jos, spre San Francisco, orașul pe care îl numesc acum „acasă”. Și deodată am auzit vocea lui Hassan șoptindu-mi în gând: *Pentru tine, de încă o mie de ori.* Hassan – băiatul cu buză de iepure, vânând un zmeu.

M-am așezat pe o bancă din parc, lângă o salcie. M-am gândit la ceva ce spusese Rahim Khan chiar înainte să închidă, un lucru la care părea că se gândise multă vreme: *Există o cale de a fi din nou bun.* M-am uitat iarăși în sus, la cele două zmeie. M-am gândit la Hassan. La Baba. Ali. Kabul. M-am gândit la viața pe care o trăisem până în iarna lui 1975, cea care a schimbat totul. Și care m-a făcut ceea ce sunt azi.

II.

Când eram copii, Hassan și cu mine ne urcam deseori în plopul de pe aleea din fața casei tatălui meu și ne enervam vecinii reflectând lumina soarelui în casele lor, cu ajutorul unui ciob de oglindă. Obişnuiam să stăm fiecare pe câte o ramură, sus, bălăbănindu-ne picioarele goale și cu buzunarele pantalonilor pline cu duche uscate și cu alune. Ne jucam pe rând cu ciobul de oglindă și mâncam duche și ne bombardam cu ele, râzând și chicotind. Încă îl mai văd pe Hassan sus, în copac, cu soarele care se strecura printre frunze și îi licărea pe fața aproape perfect rotundă – o față ca a unei păpuși chinezești sculptate într-un lemn de esență tare, cu nasul lui drept și turtit și cu ochii mici, oblici, semănând cu frunzele de bambus, ochi care deveneau aurii, verzi sau de culoarea safirului, în funcție de lumină. Încă îi mai zăresc urechile micuțe și așezate în partea de jos a capului și bărbia ascuțită, parcă neterminată – un apendice carnos care părea adăugat ulterior, după o matură chibzuință. Și buza despicată, chiar la stânga liniei mediane a buzelor, acolo unde unealta sculptorului păpușii chinezești alunecase, probabil, sau poate că obosise, pur și simplu, devenind neatentă.

Uneori, cum stăteam noi acolo sus, în copac, îl convingeam pe Hassan să îl bombardeze pe lupul german și chior al vecinului, folosindu-și praștia și

alunele drept muniție. Hassan nu era niciodată de acord, dar dacă i-o ceream eu, dacă *chiar* i-o ceream, nu mă refuza. Hassan nu-mi refuza niciodată nimic. Și era mortal cu praștia aia a lui. Ali, tatăl lui Hassan, ne prindea și se înfuria, atât cât se putea înfuria cineva atât de blând ca Ali. Ne făcea semn cu degetul, muștrător, apoi ne dădea jos din copac. Lua oglinda și ne spunea ce îl învățase mama lui, că diavolul folosește lumina soarelui, reflectată în oglinzi, ca să-i distragă pe musulmani de la rugăciune. „Și râde în timp ce face asta” – adăuga el, muștrându-și fiul.

— Da, tată, mormăia Hassan, privind în jos. Dar nu mă pâra niciodată. Niciodată nu spunea că oglinda, ca și bombardatul cu alune al câinelui șchiop al vecinului fuseseră ideea mea.

Plopii mărgineau alea de cărămidă roșie, care ducea la porțile din fier forjat. La rândul lor, acestea se deschideau spre o prelungire a aleii de pe proprietatea tatălui meu. Casa era pe partea stângă a acestei alei, curtea – la capătul ei.

Toată lumea era de acord că tatăl meu, „Baba” al meu, construise cea mai frumoasă casă din cartierul Wazir Akbar Khan, o zonă nouă și luxoasă din partea de nord a Kabulului. Unii credeau chiar că era cea mai frumoasă casă din tot Kabulul. Din alea principală se desprindea alta, mărginită de tufe de trandafiri, care ducea spre casa imensă, cu podele de marmură și cu ferestre mari. Mozaicul, ales de Baba cu mâna lui, de la Ispahan, forma modele complicate care acopereau dușumelele celor patru băi. Tapiserii brodate cu fir de aur, cumpărate de Baba de la Calcutta, acopereau pereții; din tavanul înalt atârna un candelabru de cristal.

Sus erau camera mea, dormitorul lui Baba și camera de lucru, cunoscută ca „fumoarul”, unde mirosea tot timpul a tutun și a scorțișoară. Baba și

prietenii lui se tolăneau acolo, în fotoliile de piele neagră, după ce Ali le servise cina. Își umpleau pipele – numai tata zicea că „își îngrașă pipa” – și discutau pe teme lor favorite: politică, afaceri, fotbal. Uneori îl întrebam pe Baba dacă pot să stau și eu cu ei, dar Baba îmi zicea din prag: „Acuma lasă-ne, distracția asta e pentru oamenii mari. De ce nu te duci tu să citești una din cărțile alea ale tale?” Apoi închidea ușa, iar eu mă întrebam de ce îmi spunea mereu că e distracție pentru oamenii mari. Stăteam lângă ușă, cu genunchii ghemuiți la piept. Uneori, stăteam acolo câte o oră, alteori două, ascultându-le râsetele și pălăvrăgeala.

Livingul de la etaj avea un perete curbat, cu vitrine făcute pe comandă. În interior erau fotografiile de familie înrămate: o poză veche, cenușie, cu bunicul meu și cu regele Nadir Shah, făcută în 1931, cu doi ani înainte de asasinarea acestuia din urmă, în care stăteau aplecați deasupra unei căprioare moarte; purtau cizme lungi până la genunchi, iar puștile le atârnav pe umăr. Altă poză era de la nunta părinților mei – Baba, strălucitor în costumul negru, și mama, o prințesă tânără și zâmbitoare, înveșmântată în alb. Iată-l și pe Baba cu cel mai bun prieten și partener de afaceri, Rahim Khan, stând în fața casei noastre, serioși, iar eu sunt micuț și Baba mă ține în brațe; arată obosit și întunecat. Sunt la el în brațe, dar degetele mele îl țin strâns de degetul cel mic pe Rahim Khan.

Peretele curbat dădea într-o sufragerie în mijlocul căreia se afla o masă de mahon la care puteau mânca pe puțin treizeci de oaspeți – și, având în vedere gustul tatei pentru petreceri extravagante, asta se întâmpla aproape în fiecare săptămână. În celălalt capăt al sufrageriei era un șemineu mare, de marmură,

luminat întotdeauna, pe timp de iarnă, de strălucirea portocalie a focului.

O imensă ușa culisantă de sticlă se deschidea spre o terasă semicirculară, de unde se puteau admira cei doi acri de curte și șirurile de cireși. Baba și Ali încropiseră o mică grădină de legume de-a lungul peretelui estic: roșii, mentă, ardei și un rând de porumb, care nu apucase niciodată să se coacă. Hassan și cu mine îl botezasem „Peretele porumbului bolnav“. În capătul de sud al grădinii, în umbra unui mosmon japonez, se găsea locuința servitorilor, o căsuță modestă, de pământ, în care locuiau Hassan și tatăl lui.

În cocioaba aceea mititică se născuse Hassan, în iarna lui 1964, la un an după ce mama murise la nașterea mea.

Puteam să număr pe degetele de la o mână de câte ori intrasem în locuința lui Hassan și a lui Ali în cei optsprezece ani cât am trăit în acea casă. Când soarele cobora în spatele dealurilor și noi terminam cu joaca, eu și Hassan ne despărțeam. Eu o luam pe lângă tufele de trandafiri spre vila lui Baba, iar Hassan, spre cocioaba de pământ unde se născuse și unde trăise toată viața lui. Îmi amintesc că era curată, sărăcioasă, luminată slab de două lămpi cu cherosen. Două saltele erau așezate în colțuri opuse ale încăperii, un covor Herati – ros pe la margini – între ele, un scaun cu trei picioare și o masă de lemn, în colțul în care își făcea Hassan desenele. Goliciunea pereților era salvată de o singură tapiserie pe care erau cusute cuvintele: *Allah-u-akbar*¹. Baba o cumpărase pentru Ali într-una din călătoriile lui la Mashad.

În coliba aceea micuță mama lui Hassan, Sanaubar, îl adusese pe el pe lume, într-o zi friguroasă din iarna lui 1964. Dacă mama mea murise la naștere datorită

unei hemoragii, Hassan își pierduse mama la nici o săptămână după ce se născuse. Și o pierduse datorită unor împrejurări pe care cei mai mulți dintre afgani le consideră cu mult mai grave decât moartea: fugise cu o trupă ambulantă de cântăreți și dansatori.

Hassan nu vorbea niciodată de mama lui, de parcă nici nu ar fi existat. Întotdeauna m-am întrebat dacă se gândește la ea – cum arată, unde este; mă întreb dacă visa să o întâlnească. Îl chinuia dorul de ea, așa cum mă chinuia pe mine dorul de mama pe care nu apucasem să o cunosc? Într-o zi, am plecat de-acasă, ca să mergem la cinematograful Zainab, să vedem un film nou, irakian, și am luat-o pe scurtătură, printre barăcile militare de lângă școala Istiqlal – Baba ne interzisese s-o luăm pe acolo, dar în acel moment el era în Pakistan, cu Rahim Khan. Ne-am cățarat pe gardul care împrejmua barăcile, am sărit peste un mic izvor și am ieșit pe maidanul murdar, unde tancurile abandonate se umpleau de praf. Un grup de soldați tăifăsuiau la umbra unuiii dintre tancuri, fumau și jucau cărți. Unul dintre ei ne-a văzut și i-a dat un cot vecinului, strigându-i lui Hassan:

— Hei, tu, a zis el, te cunosc!

Noi nu-l mai văzuserăm niciodată. Era un omuleț îndesat, cu capul ras și tulle pe față. Felul cum a rânjit la noi m-a speriat. „Nu te opri“, i-am mormăit lui Hassan.

— Tu! Hazara! Uite-te la mine când îți vorbesc! lătră soldatul. Îi dădu țigara tipului de lângă el, făcu un cerc din degetul mare și cel arătător de la o mână, apoi își trecu degetul mijlociu de la cealaltă mână prin cercul improvizat. Începu să-l bage și să-l scoată, într-o mișcare de du-te-vino.

— Am cunoscut-o pe mama ta, știi? Am cunoscut-o bine de tot! Am luat-o pe la spate, chiar la izvorul de colo.

¹ Mare este Allah (în arabă în orig.).

Soldații râseră. Unul dintre ei scoase un chițait. Eu i-am spus lui Hassan să nu se oprească, să meargă mai departe.

— Ce funduleț dulce și bombat aveai mai zise soldatul, dând mâna cu ceilalți și rânjind. Mai târziu, în întuneric, l-am auzit pe Hassan scâncind lângă mine. Îi șiroiau lacrimile pe obraji. M-am întins peste brațul scaunului meu, l-am luat pe după umeri și l-am tras lângă mine. Și-a culcat capul pe umărul meu. „Te-a confundat“, i-am murmurat. „Te-a confundat.“

Mi s-a povestit că nimeni nu s-a mirat când a fugit Sanaubar. Oamenii ridicaseră din sprâncene când Ali, un bărbat care știa *Coranul* pe de rost, s-a căsătorit cu Sanaubar, o femeie cu nouăsprezece ani mai tânără, frumoasă, dar cunoscută ca fiind lipsită de scrupule și care își merita cu prisosință reputația dezonorantă. Ca și Ali, era o mahomedană ăiită de etnie hazară. În plus, era verișoara lui primară, deci o alegere matrimonială firească. Dar dincolo de aceste potriviri, Ali și Sanaubar aveau puține lucruri în comun, iar aspectul fizic – cel mai puțin dintre toate. În timp ce ochii ca smaraldele și chipul de drăcușor neastâmpărat al lui Sanaubar puteau duce mulți bărbați în păcat (ba chiar, zvonurile spuneau că se și întâmplatase), Ali avea o paralizie congenitală a mușchilor inferiori ai feței, care îl împiedica să zâmbească și îl făcea să pară mereu posomorât. Nu aveai cum să îți dai seama dacă Ali – cu chipul lui împietrit – era fericit sau trist, pentru că numai ochii oblici se încrețeau a zâmbet sau se îngreunau a tristețe. Se spune că ochii sunt ferestrele sufletului. Ei bine, în cazul lui Ali nimic nu putea fi mai adevărat, pentru că ochii erau singurul lucru prin care se putea dezvălui.

Mi s-a spus că mersul lasciv al lui Sanaubar și șoldurile ei unduitoare îi făcuseră pe mulți bărbați să viseze la infidelitate. Pe Ali, în schimb, poliomieli-

la lăsase cu piciorul drept atrofiat și sucit, cu pielea flască, întinsă pe os și cu o musculatură subțire ca foița de țigară. Îmi amintesc că într-o zi, pe când aveam opt ani, Ali m-a dus la bazar să luăm niște *naan*¹. Mergeam în spatele lui, fredonând, încercând să îi imit mersul. Îl priveam cum își leagă piciorul schilodit într-un soi de arc târșăit și îi vedeam corpul aplecându-se nefiresc spre dreapta, de fiecare dată când înfigea piciorul acela în pământ. Părea un mic miracol că reușește să-și mențină echilibrul. Când am încercat și eu, aproape că am căzut în șanțul de la marginea drumului. Asta m-a făcut să chicotesc. Ali s-a întors și m-a surprins maimuțărindu-l. Nu a spus nimic. Nici atunci, nici altă dată. A mers mai departe.

Fața lui Ali și mersul lui băgau groaza în câțiva copilași din împrejurimi. Dar adevăratul necaz era cu cei mai mărișori. Îl urmăreau pe străzi și își băteau joc de el, când trecea șontăcând. Unii îi spuneau „Babalu“ sau „dansatorul de *boogy*“.

— Hei, Babalu, pe cine ai mai mâncat astăzi? lătrau într-un cor de râsete. Pe cine ai mai mâncat, Babalu-cu-nas-turtit?

Îi spuneau „nas turtit“ pentru că Ali și Hassan aveau trăsăturile mongoloide caracteristice celor din tribul Hazara. Timp de patru ani, asta a fost tot ce am știut despre hazari, că sunt descendenți din moguli și că arată ca niște chinezi. Manualele de școală abia dacă îi pomeneau, referindu-se la strămoșii lor doar în trecere. Apoi, într-o zi, mă aflam în biroul lui Baba și îi umblam prin lucruri, când am găsit o carte veche de istorie, de-a mamei. Fusesse scrisă de un iranian pe nume Khorami. Am suflat praful de pe ea, am început s-o citesc în acea noapte, în patul meu, și am fost uimit să descopăr un capitol întreg despre istoria hazarilor.

¹ Pâine (n.tr.).

libris

Acolo am citit că strămoșii mei din tribul paștun i-au persecutat și i-au oprit pe hazari. Scria că hazarii au încercat să se răscoale împotriva paștunilor, în secolul al XIX-lea, dar că paștunii „i-au reprimat cu o violență de nedescris“. În carte se spunea că ai mei i-au ucis pe hazari, fiindcă vroiau să le ia pământurile, de aceea le-au dat foc la case și le-au vândut femeile. Mai scria că, în parte, motivul pentru care paștunii i-au oprit pe hazari era că paștunii erau musulmani suniți, în timp ce hazarii erau șiiți. În carte mai erau scrise o mulțime de informații pe care nu le știam, informații de care nici învățătorul meu, nici Baba nu pomeniseră nimic. Mai scria și despre unele lucruri pe care le știam, cum că hazarii sunt porecliți „mâncători de șoareci“, „nasuri turtite“ sau „măgari de corvoadă“. Îi auzisem pe unii dintre copiii din vecini strigându-l așa pe Hassan.

Săptămâna următoare, după ore, i-am arătat învățătorului meu cartea, deschizând-o la capitolul despre hazari. A răsfoit vreo două pagini în grabă, a strâmbat din nas și mi-a dat cartea înapoi: „Asta-i un lucru pe care șiiții îl fac foarte bine“, a zis, luându-și hârtiile, „știi să pozeze în martiri.“ A strâmbat din nou din nas, când a pronunțat cuvântul „șiiți“, de parcă ar fi fost un soi de boală.

Dar, în ciuda moștenirii etnice comune și a unei puternice legături de sânge, Sanaubar pactiza cu vecinii, bătându-și joc de Ali. Am aflat că nu făcea nici un secret din disprețul pe care-l simțea pentru înfățișarea lui.

— Asta-i soț? șoptea ea insinuant. Am văzut măgari bătrâni care erau mai potriviți să fie soți.

În cele din urmă, cei mai mulți au suspectat că fusese o căsătorie aranjată între Ali și unchiul său, tatăl lui Sanaubar. Ziceau că Ali se însurase cu verișoara lui ca să „spele“ reputația pătată a unchiului său, deși, pe de altă parte, Ali, rămas orfan de la vârsta de cinci ani, nu avea nici un fel de avere.

Ali nu dăduse niciodată replica detractorilor săi, poate pentru că, în parte, nu reușea niciodată să îi alerge cu piciorul lui schilod, pe care îl trăgea după el, dar mai ales pentru că era imun la insultele răuvoitorilor. Își găsisse bucuria, antidotul, când Sanaubar îl născuse pe Hassan. Fusese o treabă simplă: fără obstetricieni, fără anesteziști, fără aparate complicate și monitoare performante, doar Sanaubar, zăcând pe salteaua fără cuvertură și plină de pete, cu Ali și moașa lângă ea. Nici nu avusese prea mare nevoie de ajutor, pentru că nici măcar în momentul nașterii Hassan nu-și dezmințise felul lui de-a fi: era incapabil să rănească pe cineva. Câteva contracții, vreo două împingeri și hopa, apăruse și Hassan. Sosise zâmbind.

După cum se confesase moașa servitoarei unui vecin, care avusese apoi grijă să spună mai departe oricui voia să o asculte, se pare că Sanaubar aruncase o privire copilului din brațele lui Ali, îi zărise buza de iepure și mârâise, cu un fel de răs amar: „Ja te uită!“, zisese ea. „Acum ai propriul tău idiot, ca să zâmbească și pentru tine!“ Refuzase să-l ia în brațe pe Hassan și, după cinci zile, dispăruse fără urmă.

Baba angajase aceeași femeie care mă hrănise și pe mine, ca să îl alăpteze pe Hassan. Ali ne-a zis că era o femeie hazardă cu ochi albaștri, venită din Bamiyan, orașul statuiilor gigantice care îl înfățișau pe Buddha. „Cu ce voce dulce cânta!“, ne spunea el, de fiecare dată.

— Și ce cânta? întrebam și eu și Hassan de fiecare dată, cu toate că știam deja – ne spusese de nenumărate ori, dar voiam să îl auzim pe Ali cântând.

Își dregea vocea și începea:

*Pe un munte înalt am stat
Și-am strigat numele lui Ali, Leul lui Dumnezeu,
Oh, Ali, Leu al lui Dumnezeu, Rege al oamenilor,
Adu bucurie inimilor noastre întristate!*